



Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimde Sosyal Medyayı Kullanma Düzeyleri¹

Erhan YAYLAK², Süleyman İNAN³

Öz

Bu araştırmanın amacı; Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin eğitimde sosyal medya kullanma düzeylerini belirlemeye çalışmaktır. Araştırmanın örneklemini; “Türkiye Sosyal Bilgiler Zümresi” Facebook Grubu’na üye olan Sosyal Bilgiler öğretmenleri içinden ölçüt örnekleme yoluyla seçilen (83 kadın, 153 erkek) 236 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerini belirlemek amacıyla; Mazman (2009) tarafından geliştirilmiş olan “Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı” ölçeği (SMBÖ) ve Onyebuchi (2009) tarafından sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerine etkisini belirleme amaçlı hazırlanan “Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerine Etkisi Ölçeği” (SMÖÖSEÖ) referans alınmıştır. Araştırmanın verileri 2014-2015 eğitim-öğretim yılı içerisinde örnekleme dâhilindeki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden toplanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, katılımcı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı “kolaylık” ve “kişisel” nedenlerinden dolayı benimsediklerini, dış etki/çevresel faktörlerden ziyade kendi istekleri doğrultusunda sosyal medyayı kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında sosyal medyayı kolay, basit, anlaşılır ve eğitim amaçlı kullanımını da yararlı bulmakta ancak öğrencileri sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımını konusunda teşvik etmediklerini belirtmişlerdir. Bu da sosyal medyayı benimseme düzeyleri ve sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanım düzeyleri “katılıyorum” düzeyinde cevap veren Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medya kullanımını benimsemelerine ve sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerine olumlu etki ettiğini düşünmelerine rağmen sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımının düşüncede kaldığını ve uygulamaya geçiremediklerini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal medya,
Öğretmen,
Sosyal ağlar,
Sosyal bilgiler.

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 15.02.2018
Kabul Tarihi:02.05.2018
E-Yayın Tarihi: 29.07.2018

Social Studies Teachers’ Levels of Using Social Media in Education

Abstract

The purpose of this research is trying to determine social studies teachers' levels of using social media in education. The sample of the research is comprised of 236 Social Studies teachers (83 female, 153 male) selected through criterion sampling who are members of Facebook Group of Social Studies Teachers Group. In order to determine the levels of Social Studies teachers’ adoption of social

Keywords

Social media,
Teacher,
Socialne tworks,
Social studies,

¹Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında tamamlanan “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimde Sosyal Medyayı Kullanma Düzeyleri ve Görüşleri.” isimli doktora tezinin bir parçasıdır. Ayrıca bu çalışma, 1-3 Şubat 2018 tarihlerinde Kuşadası’nda düzenlenen “XV. Avrupa Sosyal ve Davranış Bilimleri Konferansı”nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

²Dr., MEB, Ulukent Ortaokulu, Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Türkiye, erhanvaylak21@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4612-3041>

³Prof. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye, sinan@pau.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-1978-2527>

media, “*Social Media Adoption Process and Educational Use*” scale (SMBÖ) developed by Mazman (2009) and Onyebushi (2009) refers to the scale (SMÖÖSEÖ) prepared to determine “*The Effect of Social Media on Learning and Teaching Processes.*” The data of the research were collected from the Social Studies teachers in the sample during the education year of 2014-2015. As a result of the research; participating Social Studies teachers have stated that they have adopted social media because of the reasons of “*convenience*” and “*selfhood*” and that they use social media upon their own request rather than external effect/environmental factors. Besides this, they have expressed that social media is easy, simple and understandable and using it for educational purposes is beneficial, but they have not encouraged students to use social media for educational purposes. This shows that although Social Studies teachers who have chosen the answer “*I agree*” to the level of social media adoption and to the level of using social media on learning and teaching processes, have adopted using social media and think that social media affects learning and teaching processes positively, using social media for educational purposes stays as a thought and they have not practised it.

Article Info

Received: 02.15.2018

Accepted: 05.02.2018

Online Published: 07.29.2018

Giriş

Öğrenme ve öğretme insanoğlunun hayatında her daim var olmuş bir gerçektir; ancak eğitim faaliyetleri, öğretim yöntem-teknikleri, öğrenme ortamları, öğretim materyalleri vb. alanlarda zaman içinde değişimler gözlenmiştir. Bilim insanları yeni buluşlar ve materyaller geliştirdikçe, eğitimciler bu yeniliklerden eğitim alanında yararlanmak istemişlerdir. Bu yeniliklerin bazıları başarılı, bazıları da başarısız olmuştur. Diğer yandan geçmişten günümüze kadar öğretmenlik mesleği de çeşitli değişiklikler geçirmiştir. Ancak eğitim faaliyetlerini yürüten öğretmenler, bu süreçte değişmeyen ve her zaman en önemli unsur olmayı sürdürmüşlerdir. Teknolojinin hızla gelişmesi ve bunun etkisi de hayatın her alanında hızlı bir şekilde görülmektedir. Eğitim faaliyetleri de diğer alanlardan geç de olsa teknolojinin sunduğu olanaklardan yararlanmaya başlamıştır.

Teknoloji ile beraber değişimin de çok hızlı olduğu dünyamızda, 21. yüzyılın modern eğitim modellerinde kullanılabilecek araçların başında Web 2,0 uygulamaları olabileceği üzerine birçok araştırma yapılmaktadır. Öğrencilerin internet kullanımları incelendiğinde bloglar, podcastlar, vikiler, Facebook ve MySpace gibi sosyal ağ siteleri, sanal dünyalar, video ve fotoğraf paylaşım siteleri gibi Web 2,0 teknolojilerini yoğun bir şekilde kullandıkları görülmektedir. İnternetin kullanımı, öğrencilerin sosyal yaşamları kadar akademik hayatlarına da önemli katkılar sağlamaktadır (Munoz ve Towner’dan akt. Genç, 2010). Zaten öğrenciler zamanlarını ve enerjilerini sosyal medyada harcadıkları için kendi aralarında ilişkiler ve ortak çıkarlar doğrultusunda topluluklar oluşturmakta ve bu süreçte 21. yüzyıl becerilerini geliştirmektedirler. Bu bilgi, eğitim toplulukları oluşturmak için benzersiz bir fırsattır (Pollara ve Zhu, 2011).

İnternet, dünyada milyonlarca bilgisayar kullanıcılarını ve binlerce sosyal grubu bir araya getiren ve birbirleriyle doğrudan iletişim kurmalarını sağlayan, sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır. İnternet ortamında kullanıcıların kendilerini tanımlayarak her kültürden farklı kullanıcı ile iletişime geçtiği, bunun yanında normal sosyal yaşamda kullanılan jest ve mimik hareketlerini simgeleyen sembollerle duygu ve düşüncelerini sanal olarak ifade ettiği, bu şekilde sosyal iletişim kurduğu ortamlar “*sosyal ağ*” olarak tanımlanmaktadır (Altunay, 2010). İnternet aslında kendi başına bir sosyal medya olarak nitelendirilebilir. Ryan (2014; s.201) sosyal medyayı; kullanıcıların çevrimiçi ortamda bir araya gelip fikir alışverişi yapmasına, tartışmasına, iletişim kurmasına ve herhangi bir biçimde sosyal etkileşime girmesine olanak tanıyan, web tabanlı yazılım ve hizmetleri tarif etmek için kullanılan bir çatı terim olarak tanımlamakla birlikte bu karşılıklı etkileşimin metinsel, işitsel, görsel, video ve diğer biçimlerde de olabileceğini ifade etmiştir.

Bilimsel ve teknolojik gelişmenin sağladığı yeni imkânlarla hızlanan toplumsal değişimin geldiği son aşama küresel bilgi toplumdur. Toplumsal değişimin daha önceki aşamaları gibi, küresel bilgi toplumu da birçok kurumla birlikte “*geleneksel*” eğitim sistemini ve öğretmenlik mesleğini değişime zorlamaktadır (Özcan, 2011; s.21). Öğretmenlik mesleğini yürüten eğitimciler bu değişime

ayak uydurmaya çalışmaktadırlar; ancak kimi eğitimciler bu konuda başarılı olurken kimileri başarısız olmuşlardır. Başarısız olanların büyük bir kısmı ise teknolojiye uyum sağlamaktan vazgeçmişlerdir. Menzi, Çalışkan ve Çetin (2012; s.15), “*Öğretmen Adaylarının Teknoloji Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*” isimli çalışmalarında öğretmen adaylarının teknoloji kullanımında henüz yeterli seviyeye gelmediklerini, temel bilgisayar kullanımında yeterli olmalarına karşın veri tabanları ve sosyal, yasal ve etik konular gibi daha ileri düzey konularda yeterli olmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının teknoloji konusunda daha yeterli duruma gelmeleri ve teknolojiyi kullanabilen öğretmenler olarak yetişmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir.

Günümüz toplumları; yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip, başka bir deyişle sürekli olarak bilgisini yenileyebilen, değişime ayak uydurabilen, gelişmeleri takip edebilen ve bilinçli bir bilgi tüketicisi olmanın yanı sıra bilgi üretebilen bireylere gereksinim duymaktadır. Toplumun gereksinim duyduğu insan profiline uygun bireyler yetiştirme sorumluluğunu üstlenmiş olan eğitim kurumlarından beklenen ise bilgi becerileriyle donatılmış (bilgiye ulaşabilen, kullanabilen, iletebilen ve üretebilen), teknolojiyi kullanabilen ve kendi kendisine öğrenebilen (öğrenmeyi öğrenmiş) bireyler yetiştirmeleridir (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2003; s.1). Bu açıdan, öğretmenlerin teknolojiyi mesleklerinde etkin kullanabilmeleri için üniversite yıllarında öğretmenlere teknoloji kullanma bilgi ve becerisi kazandırılması önemli hale gelmiştir. Bu nedenle öğretmen yetiştiren fakültelerde ders içeriklerine uygun teknoloji ürünlerinin (bilgisayar, tablet, mobil cihazlar, web 2,0 araçları vb.) eğitimde yaygın kullanılması ve adayların bu dönemde daha nitelikli yetiştirilmesi önem kazanmaktadır (Erdemir, Bakırcı ve Eydurun, 2009; s.100).

Günümüzde hemen hemen her alanda teknoloji kullanımı hızla artmaktadır. Çalışma ortamlarında insan gücünün yerini artık teknoloji almaya başlamıştır. Dolayısı ile öğrenenlerin sadece okuryazar olması yeterli olmamaktadır. Ülkelerin yetişmiş insan gücünü sağlayabilmeleri için 21. yüzyıl becerilerini eğitim kurumlarında kazanmaları gerekir. Bu beceriler: (a) iş birliği ve liderlik; (b) yaratıcılık ve inovasyon, eleştirel düşünme, problem çözme; (c) sosyal sorumluluk, kültürel, evrensel ve çevresel farkındalık; (d) iletişim; (e) yaşam boyu öğrenme, öz-yönlendirme; (f) dijital çağ okuryazarlığıdır (Framework for 21st Century Skills, 2016). Bu noktada Sosyal Bilgiler öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine sahip olabilmesi için öğretmen eğitimi sürecinde aldığı Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersinin 21. yüzyılın ihtiyaçlarını karşılar düzeyde olması gerekmektedir. Bu durum ile ilgili Özel’in (2014) Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yaptığı araştırmaya göre; araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin büyük bölümünün öğretim teknolojilerinin eğitimde verimi artırdığına inandıkları ancak aynı oranda teknolojik araçları kullanmadıkları ve daha çok “*bazen*” kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimde kullanılmasıyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimde kullanılmasını yararlı buldukları ancak kendilerinin kullanmadıklarını belirten sonuçlara ulaşılmaktadır. Yiğit (2011), Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili olarak; “*Sosyal Bilgiler dersi; bireylerin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında yaşama ilişkin bilgi, beceri ve tutumların kazandırıldığı bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır.*” şeklinde ifade etmektedir. Dolayısıyla teknolojiye dayalı bir dünyanın vatandaşları olan bireylerin yetiştirilmesi Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin rolleri arasında yer almaktadır. Diğer yandan günümüzde öğrenciler teknolojinin içinde doğdukları için bilgi ve iletişim teknolojilerini çok sık kullanmaktadırlar. Sosyal medya öğrencilerin hayatlarının bir parçası haline gelmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın 2013 yılında yaptığı Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporu’nda gençlerin %86’sı sosyal medyaya günde en az bir kere; %72’si ise her gün birkaç kere bağlanmaktadır. Her üç gençten birisi sosyal medyada en az üç saat geçirmektedir. Özellikle 15-17 yaş grubu, bekârlar ve ortaöğretim ve altı mezunlarda bu oran daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporu, 2013). Gençler sosyal medyada bu kadar zaman geçirirken, sosyal medyadan olumsuz açıdan da etkilenmektedirler. Öğretmenler, öğrencilerin sosyal medya kullanımını eğitim faaliyetlerinin içine dâhil edebilirlerse, öğrenciler sosyal medyanın olumsuz etkilerinden de o kadar korunabilirler. Öğrenciler sosyal medyada daha kaliteli zaman geçirebilirler. Bu nedenlerden dolayı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin bilgi iletişim teknolojilerinden sosyal medya araçlarının eğitim amaçlı kullanımı büyük önem taşımaktadır.

Eğitimde teknolojinin etkin kullanımı, okullara en iyi teknolojik araçları getirmekle değil, öğrenci, bilgisayar ve öğrenme arasındaki ilişkiyi kurabilecek yetenekli ve vizyon sahibi öğretmenlerle mümkündür. Bu sebeple çağın getirisi olan teknolojik nimetlerden eğitim sisteminde mutlak surette

yararlanılmalı, ancak öznesi insan olan böylesi bir sistemde önceliğin daima nitelik olduğu akıldan çıkarılmamalıdır (Tedmem, 2015). Bu bağlamda yaşanan yüzyılın gerektirdiği bilgi ve iletişim teknolojileri, medya ve dijital okuryazarlık vb. becerilerin öğrencilere kazandırılması için öncelikle öğretmenlerin bu becerileri kazanması gerekmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı (MEB) devlet okulu ve özel okullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerinden sosyal medyayı benimseme düzeylerinden ve sosyal medyayı eğitimde kullanma düzeylerinden yola çıkarak çeşitli çıkarımlarda bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır;

1. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri nedir?
2. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri cinsiyete, yaşa, meslekî kıdeme, mezun olunan alana (brans), öğrenim durumuna, görev yapılan yerleşim şekline, görev yapılan bölgeye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin; sosyal medyayı benimseme düzeyleri, sosyal medyada gruplara üyelik durumuna, sosyal medyayı kullanım sıklığına ve sosyal medyayı kullanım süresine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri nedir?
5. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri; cinsiyete, yaşa, meslekî kıdeme, mezun olunan alan (brans), öğrenim durumu, görev yapılan yerleşim şekli ve görev yapılan bölge değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin; sosyal medyayı öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri, sosyal medyada gruplara üyelik durumuna, sosyal medyayı kullanma sıklığına ve sosyal medyayı kullanma süresine göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin eğitimde sosyal medya kullanma düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu duruma uygun olarak var olan durumu ortaya çıkarmak açısından tarama yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009; s.16). Sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan tarama araştırmaları, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili olarak görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Karakaya, 2012; s.59). Bu araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri ile sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Bu duruma uygun olarak, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemek amacıyla (Karasar, 2006; s.81) bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, “Türkiye Sosyal Bilgiler Zümresi” Facebook grubuna üye olan Sosyal Bilgiler öğretmenleridir. Araştırmanın verileri 2014-2015 eğitim-öğretim yılı içerisinde, “Türkiye Sosyal Bilgiler Zümresi” Facebook grubuna üye olan ve araştırmaya katılım konusunda istekli olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden çevrimiçi (online) olarak toplanmıştır. Veri toplama sürecinde grubun Sosyal Bilgiler öğretmen üye sayısı Ağustos 2014’te 5600 iken Eylül 2015’te 7256’ye yükselmiştir. Araştırmaya katılan 236 öğretmenden 200’ü Sosyal Bilgiler öğretmenliği, 19’u Tarih öğretmenliği, 6’sı Coğrafya öğretmenliği, 2’si Sınıf öğretmenliği, 8’i Tarih ve 1’i de Coğrafya programından mezundur. Araştırmaya katılanların cinsiyete göre dağılımına yönelik veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılanların cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Erkek	153	64,8
Kadın	83	35,2
Toplam	236	100,0

Araştırmaya katılan 236 Sosyal Bilgiler öğretmeninin yüzde 64.8'i erkek, yüzde 35.2'si ise kadındır. Erkek katılımcıların sayısının, kadın katılımcıların neredeyse iki katı olduğu görülmektedir. Araştırma grubunun yaş bilgilerine ilişkin veriler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılanların yaş bilgilerine ilişkin veriler

Yaş Grupları	N	%
20-25 Yaş	34	14,4
26-30 Yaş	95	40,3
31-35 Yaş	60	25,4
36-40 Yaş	31	13,1
41-55 Yaş	16	6,8
Toplam	236	100,0

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaş grupları incelendiğinde; yüzde 40.3'ü 26-30 yaş aralığındadır. Yüzde 25.4'ü 31-35 yaş aralığındayken, yüzde 14.4'ü 20-25 yaş aralığında, yüzde 13.1'i 36-40 yaş aralığındadır. Yüzde 6.8'lik kesim ise 41-55 yaş aralığındadır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yüzde 80'nin genç denilebilecek yaşta olduğu görülmektedir. Araştırma grubunun branş bilgilerine ilişkin veriler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılanların branş bilgilerine ilişkin veriler

Branş	N	%
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	200	84,7
Diğer*	36	15,3
Toplam	236	100,0

*Diğer: Tarih Öğretmeni (19), Coğrafya Öğretmeni (6), Tarih (8), Coğrafya (1) ve Sınıf Öğretmeni (2).

Araştırmaya katılanların yüzde 84.7'si Sosyal Bilgiler öğretmenidir. Yüzde 15.3'ü ise diğer programlardan mezun olup Sosyal Bilgiler öğretmenliğine geçtikleri belirlenmiştir. Burada "diğer" olarak değerlendirilen öğretmen gurubunun içerisinde Tarih öğretmenliği, Coğrafya öğretmenliği, Tarih bölümü, Coğrafya bölümü ve Sınıf öğretmenliği lisans programlarından mezun olup Sosyal Bilgiler öğretmenliği yapan öğretmenler bulunmaktadır. Araştırma grubunun görev yapılan bölgelere ilişkin veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya katılanların görev yapılan bölgelere ilişkin veriler

Bölgeler	N	%
Marmara Bölgesi	59	25,0
Ege Bölgesi	36	15,3
Akdeniz Bölgesi	22	9,3
İç Anadolu Bölgesi	42	17,8
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	25	10,6
Doğu Anadolu Bölgesi	28	11,9
Karadeniz Bölgesi	24	10,2
Toplam	236	100,0

Katılımcıların yüzde 25'i Marmara Bölgesi'nde, yüzde 17.8'i İç Anadolu Bölgesi'nde, yüzde 15.3'ü Ege Bölgesi'nde, yüzde 11.9'u Doğu Anadolu Bölgesi'nde, yüzde 10.6'sı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, yüzde 10.2'si Karadeniz Bölgesi'nde ve yüzde 9.3'ü ise Akdeniz Bölgesi'nde görev yapmaktadır. Tablo 4'te katılımcıların bölgeleri incelendiğinde belirli kümelenmelerin olduğu görülmüştür. Bu kümelenmeler; Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgelerindeki katılımcıların birbirine yakın olduğu ancak Akdeniz Bölgesi katılımcılarının diğer bölgelere nazaran daha az olduğu görülmüştür. Diğer yandan katılımcıların daha çok Marmara, İç Anadolu ve Ege bölgelerinde görev yaptığı belirlenmiştir. Araştırma grubunun görev yapılan okulların konumlarına ilişkin veriler Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya katılanların görev yapılan okulların konumlarına ilişkin veriler

Yerleşim Şekli	N	%
İl Merkezi	78	33,1
İl Merkezine Bağlı Köy / Kasaba	12	5,1
İlçe Merkezi	73	30,9
İlçe Merkezine Bağlı Köy / Kasaba	73	30,9
Toplam	236	100,0

Araştırmaya katılanların görev yaptıkları okulların konumu incelendiğinde; yüzde 33.1'inin il merkezinde, yüzde 30.9'nun ilçe merkezinde ya da ilçe merkezine bağlı köy /kasabada, yüzde 5.1'nin ise il merkezine bağlı köy/kasabada görev yaptığı görülmüştür. Tablo 5 incelendiğinde, katılımcı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görev yaptığı yerleşim şekli dağılımı konusunda da kümelenme olduğu görülmüştür. Bu kümelenmenin; il merkezi, ilçe merkezi ve ilçe merkezine bağlı köy/kasaba olduğu; il merkezine bağlı köy/kasaba görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin diğer yerleşim şekillerine nazaran daha az olduğu görülmüştür. Bu durumun sebebi olarak; il merkezine bağlı köy/kasaba sayısının ilçe merkezine bağlı köy/kasaba sayısından daha az olduğu düşünülmüştür. Araştırma grubunun meslekî kıdem bilgilerine ilişkin veriler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya katılanların meslekî kıdem bilgilerine ilişkin veriler

Meslekî Kıdem	N	%
1-5 Yıl	133	56,4
6-10 Yıl	54	22,9
11-15 Yıl	29	12,3
16-30 Yıl	20	8,5
Toplam	236	100,0

Katılımcı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yüzde 56.4'ü mesleklerinin ilk 5 yılı içerisinde. Yüzde 22.9'u 6 ile 10 yıllık kıdeme sahipken, yüzde 12.3'ü 11 ile 15 yıllık, yüzde 8.5'i ise 16 ile 30 yıllık öğretmendir. Tablo 6 incelendiğinde; araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaklaşık yüzde 79.3'nün mesleğinin ilk yıllarında olduğu görülmüştür. Araştırma grubunun öğrenim durumlarına ilişkin veriler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya katılanların öğrenim durumlarına ilişkin veriler

Öğrenim Durumu	N	%
Lisans	207	87,7
Lisansüstü	29	12,3
Toplam	236	100,0

Öğrenim durumu değişkenine göre katılımcıların yüzde 87.7'si lisans, yüzde 12.3'ü ise lisansüstü öğrenim düzeyine sahiptir. Katılımcı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin büyük bir kısmının lisans programından mezun olduğu; ancak az da olsa lisansüstü programlardan mezun olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin de olduğu görülmüştür. Araştırma grubunun sosyal medyayı kullanım sıklıklarına ilişkin veriler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Araştırmaya katılanların sosyal medyayı kullanım sıklıklarına ilişkin veriler

Kullanım Sıklığı	N	%
Her Gün	214	90,7
Haftada Birkaç Defa	17	7,2
Ayda Birkaç Defa	4	1,7
Yılda Birkaç Defa	1	,4
Toplam	236	100,0

Araştırmaya katılanların yüzde 90.7'si her gün sosyal medyayı kullandığını belirtmiştir. Yüzde 7.2'si haftada birkaç kez, yüzde 1.7'si ayda birkaç kez ve yüzde 0.4'ü ise yılda birkaç kez sosyal medyayı kullandığını belirtmiştir. Araştırma grubunun sosyal medyayı kullanım sürelerine ilişkin veriler Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Araştırmaya katılanların sosyal medyayı kullanım sürelerine ilişkin veriler

Kullanım Süresi	N	%
0-60dk.	131	55,5
61-120dk.	47	19,9
121-180dk.	33	14,0
181-240dk.	14	5,9
241-300dk.	11	4,7
Toplam	236	100,0

Tablo 9'daki sosyal medya kullanım sıklığı incelendiğinde, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin “her gün” ve “haftada bir” olarak cevap vermeleri, sosyal medyanın Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından çok sık kullanıldığı görülmüştür. Aynı zamanda katılımcıların yüzde 55.5’i sosyal medyayı 0 ile 60 dakika arasında kullandığını belirtmiştir. Yüzde 19.9’u 61-120 dakika, yüzde 14’ü 121-180 dakika, yüzde 5.9’u 181-240 dakika ve yüzde 4.7’si ise 241-300 dakika kullandığını belirtmiştir. Araştırma grubunun sosyal medyada grup üyesi olup olmama bilgilerine ilişkin veriler Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Araştırmaya katılanların sosyal medyada grup üyesi olup olmama bilgilerine ilişkin veriler

Gruplara Üyelik Durumu	N	%
Evet	227	96,2
Hayır	9	3,8
Toplam	236	100,0

Tablo 10’dan yola çıkarak katılımcıların sosyal medyayı kullanım süreleri incelendiğinde “0-60”, “61-120” ve “121-180” dakika bandında kümelenildiği görülmüştür. Bu da araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı süre bakımından çok kullandıklarını göstermiştir. Son olarak araştırmaya katılanların yüzde 96.2’sinin, sosyal medyada bir gruba üye olduğu görülmüştür. Diğer yandan araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamına yakınının sosyal medyada herhangi bir gruba üye olup, yüzde 3.8’i ise herhangi bir gruba üye olmadığı görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada; ölçme aracı olarak belirlenen ölçekleri seçme kriterleri olarak Facebook, internet, sosyal medya vb. kavramların birbirleriyle bağlantılı olduğundan, ölçeklerde bulunan soru kökü değiştiği hâlde anlamları değişmediğinden ve kullanılan ölçeklerin bu araştırmanın problem cümlesi ile ilgili olduğundan hazır ölçek kullanılmaya yoluna gidilmiştir. Araştırmada kullanılan veriler çevrimiçi olarak “Türkiye Sosyal Bilgiler Zümresi” Facebook grubundan, grup yöneticisinin yardımlarıyla toplanmıştır. Bunun nedeni; araştırmanın problem cümlesiyle paralel olarak çevrimiçi sosyal medya araçlarının eğitim ve araştırma amaçlı kullanımını göstermektir.

Sosyal Medyayı Benimseme Ölçeği

Bu araştırma kapsamında Mazman (2009) tarafından geliştirilen SMBÖ kullanılmıştır. Araştırma, Hacettepe Üniversitesi’nde “Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı” adıyla yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir. Mazman (2009), araştırmasında Facebook’un eğitsel kullanımını (iletişim, işbirliği, kaynak/materyal), Facebook’un benimsenmesini (yarar, kullanım kolaylığı, sosyal etki, kolaylaştırıcı faktörler ve topluluk kimliği) ve Facebook kullanım amacını (sosyal ilişkiler, çalışmalara ilişkin ve günlük kullanım) birlikte açıklamıştır. Ölçek, bu araştırmada, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı kullanma düzeyi ve sosyal medya araçlarını ne kadar benimsediklerini ölçme amacıyla tercih edilmiştir. Ölçek, Hiç Katılmıyorum (1) ile Tamamen Katılıyorum (5) arasında değişen 5’li Likert tipi olup, yirmi iki (22) maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerdeki “facebook” ifadesi yerine “sosyal medya” ifadesi yazılmıştır. Bu ifade değişikliği sonrasında, araştırma kapsamında kullanılan ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile; ölçeğin güvenilirliği ise iç tutarlık katsayısı ile tekrar incelenmiştir. Yapılan Faktör analizinde; faktörler altındaki yük değerleri incelenmiş, ortaya çıkan faktörler yüklerine göre 22 maddenin öz değeri (eigenvalue) 1’den büyük olan toplamda 6 faktör altında toplandığı görülmüştür (5.590; 2.888; 1.784; 1.360; 1.145; 1.051). 6 faktörün birlikte ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans %62.809’dur. Faktör analizi sonuçlarına göre; “Yarar” faktörü altında 4 madde yer almakta ve faktörlerin yük değerleri .519 ile .641 arasında

değişmektedir. Bu faktör değişkenliğinin %5.204'ünü açıklamaktadır. “*Kullanım Kolaylığı*” faktörü altında 4 madde yer almakta ve faktörlerin yük değerleri .628 ile .874 arasında değişmektedir. Bu faktör değişkenliğinin %25.409'ünü açıklamaktadır. “*Sosyal Etki*” faktörü altında 4 madde yer almakta ve faktörlerin yük değerleri .749 ile .855 arasında değişmektedir. Bu faktör değişkenliğinin %13.128'ini açıklamaktadır. “*Kolaylaştırıcı Faktörler*” faktörü altında 4 madde yer almakta ve faktörlerin yük değerleri .576 ile .775 arasında değişmektedir. Bu faktör değişkenliğinin %8,109'sını açıklamaktadır. “*Topluluk Kimliği*” faktörü altında 3 madde yer almakta ve faktörlerin yük değerleri .719 ile .822 arasında değişmektedir. Bu faktör değişkenliğinin %6.182'sini açıklamaktadır. “*Kişiselleştirme*” faktörü altında 3 madde yer almakta ve faktörlerin yük değerleri .592 ile .726 arasında değişmektedir. Bu faktör değişkenliğinin %4.776'sını açıklamaktadır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği tekrar yapılmış, geçerlik KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçümü) değeri 0,813 olarak hesaplanmıştır. Yapılan istatistiksel çalışmalar sonucunda ölçeğin güvenilirlik katsayısı olan Cronbach's Alpha değeri .811 olarak hesaplanmıştır.

Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretmen Süreçlerine Etkisi Ölçeği

Onyebuchi (2009) tarafından geliştirilen ve gerçekleştirilen, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerini belirleme amaçlı hazırlanan ölçek referans alınmış ve bu ölçeğin sosyal medya ile ilgili bölümleri kullanılmıştır. Onyebuchi'nin (2009) araştırması “*Making Sence of Web 2,0 Technology: Do European Students Use the Social Media Applications for Educational Goals?*” (Web 2,0 Teknolojisini Anlamak: Avrupalı Öğrenciler Eğitim Amaçları için Sosyal Medya Uygulamalarını Kullanıyor mu?) adıyla Twente Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir. Bu ölçek, Onyebuchi (2009) tarafından öğrencilere uygulanmıştır; ancak bu çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrenme ve öğretme süreçlerinde sosyal medyayı kullanma düzeylerini ölçmek amacıyla tercih edilmiştir. Ölçek sorularına verilen cevapların istatistiksel analizi yapılmış ve ortaya çıkan bulgular yorumlanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek; ihtiyaca göre gözden geçirilerek bazı maddeler çıkarılmış ve Hiç Katılmıyorum (1) ile Tamamen Katılıyorum (5) arasında değişen 5'li Likert tipi on sekiz (18) maddeden oluşan bir ölçek hâline getirilmiştir. Yapılan faktör analizine göre; faktörler altındaki yük değerleri incelenmiş, ortaya çıkan faktörler yüklerine göre 18 maddenin öz değeri (eigenvalue) 1'den büyük olan toplamda 3 faktör altında toplandığı görülmüştür (7.987; 2.225; 1.408). 3 faktörün birlikte ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans %64.555'dir. Faktör analizi sonuçlarına göre; “*Eğitime Yarar*” faktörü altında 11 madde yer almakta ve faktörlerin yük değerleri .481 ile .848 arasında değişmektedir. Bu faktör değişkenliğinin %44.373'ünü açıklamaktadır. “*Kullanım Kolaylığı*” faktörü altında 4 madde yer almakta ve faktörlerin yük değerleri .698 ile .839 arasında değişmektedir. Bu faktör değişkenliğinin %12.358'ini açıklamaktadır. “*Topluluk Kimliği*” faktörü altında 3 madde yer almakta ve faktörlerin yük değerleri .772 ile .834 arasında değişmektedir. Bu faktör değişkenliğinin %7.823'ünü açıklamaktadır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği tekrar yapılmış, geçerlik KMO değeri .90 olarak hesaplanmıştır. KMO değerinin en az .60 ve üzeri olması gerekir ki belirtilen ölçeklerin değerleri ölçeklerin geçerliğini ortaya koymuştur. Yapılan istatistiksel çalışmalar sonucunda ölçeğin güvenilirlik katsayısı olan Cronbach's Alpha değeri .90 olarak hesaplanmıştır. Cronbach's Alpha değerinin en az .70 ve üzeri olması gerekir (Büyüköztürk, 2007, s. 171) ki belirtilen ölçeklerin değerleri, güvenilirliğini ortaya koymuştur. Her iki ölçek de araştırmacı tarafından geliştirilmeyip bahsi geçen araştırmacılar tarafından daha önce kullanılmıştır. Bu durumun nedeni; araştırma sonucuna zaman kaybı olmadan ulaşabilmektir. Ayrıca kullanılan her iki ölçek de yapılan bu araştırmanın problem cümlesine uygundur.

Verilerin Analizi

Araştırmada öncelikle katılımcıların ölçek formunda yer alan kişisel özellikleri; frekans ve yüzde dağılımları alınarak verilmiştir. İkinci bölümde yer alan ölçek formuna öncelikle geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçek formunun geçerliğinin ve güvenilirliğinin yüksek çıkmasıyla istatistiksel analizlere geçilmiştir. Araştırmadan toplanan verilerin çözümlenmesinde normallik analizi yapılmıştır. Buna göre SMBÖ normal dağılıma uygun görülmüştür. SMBÖ için istatistiksel analizlerden parametrik testler kullanılmıştır. Buna göre iki gruplu seçenekleri bulunan değişkenler için bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla gruplu seçenekleri bulunan değişkenler için ise ANOVA analizinden faydalanılmıştır. ANOVA testi sonucunda farklılık gösteren grupların tespitinde ise Tukey Çözümlemesinden faydalanılmıştır. SMÖÖSEÖ için ise normallik analizi sonucunda normal dağılım

göstermediği için istatistiksel analizlerden non-parametrik testler kullanılmıştır. Buna göre iki gruplu seçenekleri bulunan değişkenler için Mann Whitney U Testi, ikiden fazla gruplu seçenekleri bulunan değişkenler için ise Kruskal Wallis H Testi uygulanmıştır. Kruskal Wallis H Testi sonucunda farklılık tespit edilen grupların tespitinde ise Bonferroni Düzeltmeli Mann Whitney U Testi uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmada kullanılan ölçeklerin betimleyici istatistiklerine bakıldığında SMBÖ'nün ortalamasının 3.8238 ve standart sapmasının .42635 olduğu görülmektedir. SMÖÖSEÖ'nün ortalamasının ise 3.7797 ve standart sapmasının .65319 olduğu gözlemlenmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri ile ilgili veriler Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Betimleyici istatistikler

Ölçek	\bar{x}	Ss
Benimseme	3.8238	.42635
Öğrenme ve Öğretme Süreçlerine Etkisi	3.7797	.65319

Tablo 11 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri "katılıyorum", sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerine etkisi de "katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmüştür. Bu da araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin hem sosyal medya kullanımını benimsediklerini hem de sosyal medyanın eğitim-öğretim faaliyetlerine olumlu katkı sağladığını düşündüklerini göstermektedir.

Sosyal Medyanın Benimsenmesine Yönelik İstatistiksel Analizler

Bu kısımda analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

1.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medyayı Benimseme Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın benimsenmesine yönelik düzeylerinin katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem t-testi sonucunda katılımcıların düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği anlaşılmıştır. ($p=.44>.05$). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre elde edilen veriler Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Benimseme / Cinsiyet t testi

Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	t	p
Kadın	83	3.8527	.40968		
Erkek	153	3.8081	.43565	-.767	.444

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan erkek ve kadın Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin "katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir.

1.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medyayı Benimseme Düzeylerinin Yaş Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın benimsenmesine yönelik düzeylerin, katılımcıların yaşlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen ANOVA analizi sonucunda, katılımcıların düzeylerinin yaşlarına göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p=.47>.05$). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin veriler Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Benimseme / Yaş ANOVA analizi

Yaş	N	\bar{X}	Ss	F	p
20-25 Yaş	34	3.9064	.46944	.882	.476
26-30 Yaş	95	3.8057	.43155		
31-35 Yaş	60	3.7962	.38145		
36-40 Yaş	31	3.7757	.44920		
41-55 Yaş	16	3.9517	.42103		
Toplam	236	3.8238	.42635		

Araştırmaya katılan Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin Tablo 13 İncelendiğinde; “20-25”, “26-30”, “31-35”, “36-40” ve “41-55” yaş gruplarının hepsinin de “katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Bunun yanında en yüksek ortalama puanlarının “20-25” ve “41-55” yaş gruplarında olduğu görülmektedir. “20-25” yaş grubunda bulunan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaşları dolayısıyla teknoloji ile ilgili olmaları normal karşılanırken (dijital yerli veya Z kuşağı), “41-55” yaş grubunda bulunan katılımcı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medya kullanımını benimsemeye çalıştıkları ve kendilerini bu yönde geliştirmeye çalıştıkları söylenebilir.

1.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medyayı Benimseme Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın benimsenmesine yönelik düzeylerin, katılımcıların mesleki kıdemlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen ANOVA analizi sonucunda katılımcıların düzeylerinin mesleki kıdemlerine göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p=.16>.05$). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin mesleki kıdem değişkenine ilişkin veriler Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Benimseme / Kıdem ANOVA analizi

Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	Ss	F	p
1-5 Yıl	133	3.7898	.44214	1.702	.167
6-10 Yıl	54	3.8889	.35972		
11-15 Yıl	29	3.9295	.42961		
16-30 Yıl	20	3.7205	.45700		
Toplam	236	3.8238	.42635		

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin “katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu da mesleki kıdem esas alındığında, mesleğe yeni başlayan bir Sosyal Bilgiler öğretmeni ile meslekte otuz (30) yılını doldurmuş olan bir Sosyal Bilgiler öğretmenin sosyal medyayı benimseme düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Bu verilerden; “1-5” yıl mesleki kıdeme sahip Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin “dijital yerli” olmalarına ve sayıca fazla olmalarına rağmen sosyal medyayı yeteri kadar benimseyemedikleri veya “dijital göçmen” ve mesleğinde daha deneyimli olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kendilerini sosyal medyanın benimsenmesi konusunda geliştirdikleri sonuçları çıkarılabilir.

1.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medyayı Benimseme Düzeylerinin Mezun Olunan Branş Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın benimsenmesine yönelik düzeylerin, katılımcıların branşlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem t Testi sonucunda katılımcıların düzeylerinin branşlarına göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p=.57>.05$). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin, mezun olunan branş değişkenine ilişkin veriler Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Benimseme / Branş t testi

Branş	N	\bar{x}	Ss	t	p
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	200	3.8305	.41798	.567	.571
Diğer Branş	36	3.7866	.47485		

Veriler incelendiği zaman araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve diğer (Tarih, Coğrafya Öğretmeni, Sınıf Öğretmeni, Tarih ve Coğrafya Bölümü) öğretmenlerin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin “katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Sosyal Bilgiler öğretmenliği lisans programından ya da diğer programlardan mezun olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyayı kullanma düzeyleri arasında fark olmadığı görülmektedir.

1.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medyayı Benimseme Düzeylerinin Öğrenim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın benimsenmesine yönelik düzeylerin, katılımcıların öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem t Testi sonucunda katılımcıların düzeylerinin öğrenim durumlarına göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p=.14>.05$). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin öğrenim durumu değişkenine ilişkin veriler Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Benimseme / Öğrenim durumu t testi

Öğrenim Durumu	N	\bar{x}	Ss	t	p
Lisans	207	3.8388	.42004	1.453	.148
Lisansüstü Öğrenim	29	3.7163	.46254		

Tablo 16 incelendiğinde lisans ve lisansüstü eğitim mezunu olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin “katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu durum araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin lisans veya lisansüstü eğitim almalarının benimseme düzeylerine etkisi olmadığını göstermektedir. Yalnız anlamlı bir fark olmasa da lisans mezunu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ($\bar{x}=3.83$) lisansüstü eğitim mezunu olan öğretmenlere ($\bar{x}=3.71$) nazaran ortalama puanları daha yüksektir. Bu durumun nedeni olarak, lisansüstü öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin akademik tecrübelerini mesleki hayatlarına aktaramadığı söylenebilir.

1.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medyayı Benimseme Düzeylerinin Görev Yerleşim Şekli Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın benimsenmesine yönelik düzeylerin, katılımcıların görev yaptıkları okulun konumuna göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen ANOVA analizi sonucunda katılımcıların düzeylerinin görev yaptıkları okulun konumuna göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p=.38>.05$). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin görev yerleşim şekli değişkenine ilişkin bilgiler Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Benimseme / Görev yerleşim şekli ANOVA analizi

Yerleşim Şekli	N	\bar{x}	Ss	F	p
İl Merkezi	78	3.8374	.47439	1.025	.382
İl Merkezine Bağlı Köy Kasaba	12	3.6136	.46658		
İlçe Merkezi	73	3.8344	.44994		
İlçe Merkezine Bağlı Köy Kasaba	73	3.8331	.33040		
Toplam	236	3.8238	.42635		

Araştırmaya il merkezinden 78, il merkezine bağlı köy/kasabadan 12, ilçe merkezinden 73 ilçe merkezine bağlı köy/kasabadan 73 Sosyal Bilgiler öğretmeni katılmıştır. Görev yerleşim şekli değişkenine ilişkin Tablo 17 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin “katılıyorum” olduğu görülmektedir. Anlamlı bir fark olmamasına rağmen il merkezi, ilçe merkezi ve ilçe merkezine bağlı köy/kasabada görev yapan öğretmenlerin ortalamaları 3.83’ün üzerindeyken il merkezine bağlı köy/kasabada görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ortalamasının 3.61 olduğu dikkat çekmektedir. Bu ortalamanın da il merkezine bağlı köy/kasabadan

katılan Sosyal Bilgiler öğretmen sayısının diğer yerleşim yerlerine nazaran daha az olmasından (12) kaynaklandığı düşünülmektedir.

1.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medyayı Benimseme Düzeylerinin Görev Yapılan Bölge Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın benimsenmesine yönelik düzeylerin, katılımcıların görev yaptıkları bölgeye göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen ANOVA analizi sonucunda katılımcıların düzeylerinin görev yaptıkları bölgeye göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p=.67>.05$). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin görev yapılan bölge değişkenine ilişkin veriler Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Benimseme / Görev yapılan bölge ANOVA analizi

Bölgeler	N	\bar{X}	Ss	F	p
Marmara Bölgesi	59	3.8390	.41594	.668	.676
Ege Bölgesi	36	3.8561	.39245		
Akdeniz Bölgesi	22	3.8182	.43463		
İç Anadolu Bölgesi	42	3.8680	.43446		
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	25	3.8164	.43746		
Doğu Anadolu Bölgesi	28	3.6786	.46403		
Karadeniz Bölgesi	24	3.8428	.43967		
Total	236	3.8238	.42635		

Araştırmaya en fazla Marmara Bölgesi’nden Sosyal Bilgiler öğretmeni (59) katılmıştır. Bu bölgeyi sırasıyla İç Anadolu Bölgesi (42), Ege Bölgesi (36), Doğu Anadolu Bölgesi (28), Güneydoğu Anadolu Bölgesi (25), Karadeniz Bölgesi (24) ve Akdeniz Bölgesi (22) takip etmiştir. Bölgelere göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin “katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, görev yapılan bölgelere göre sosyal medyayı benimseme düzeyleri anlamlı bir fark göstermemektedir. Burada dikkati çeken durum ise anlamlı bir fark olmamasına karşın, Doğu Anadolu Bölgesi hariç diğer bölgelerin ortalamaları 3,80’nin üzerindeyken Doğu Anadolu Bölgesi’nin ortalaması 3,67 olarak göze çarpmaktadır. Bu durumun nedeni bu bölgede internet erişim imkânının kısıtlı olması olabilir.

1.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medyayı Benimseme Düzeylerinin Sosyal Medyada Bir Gruba Üye Olma Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın benimsenmesine yönelik düzeylerin, katılımcıların sosyal medyada bir gruba üye olup olmamalarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem t Testi sonucunda, katılımcıların düzeylerinin sosyal medyada bir gruba üye olup olmalarına göre farklılık görüldüğü saptanmıştır ($p=.003<.05$). Buna göre sosyal medyada bir gruba üye olanlar, üye olmayanlara göre sosyal medyayı daha çok benimsemişlerdir (“Evet” $\bar{x}=3.8402>$ “Hayır” $\bar{x}=3.4091$). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin sosyal medyada bir gruba üye olma değişkenine ilişkin veriler Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Benimseme / Gruba üye olma t testi

Gruplara Üyelik Durumu	N	\bar{X}	Ss	t	p
Evet	227	3.8402	.42242	3.026	.003
Hayır	9	3.4091	.31245		

Tablo 19’daki veriler incelendiğinde sosyal medyada bir gruba üye olma durumlarına göre araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Sosyal medyada herhangi bir gruba üye olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri “katılıyorum” iken, sosyal medyada herhangi bir gruba üye olmayan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri “kararsızım”

şeklinde. Buna göre sosyal medyada herhangi bir gruba üye olmanın, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerini olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

1.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medyayı Benimseme Düzeylerinin Sosyal Medyayı Kullanım Sıklığı Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın benimsenmesine yönelik düzeylerin, katılımcıların sosyal medyayı kullanım sıklıklarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem *t* Testi sonucunda katılımcıların düzeylerinin sosyal medyayı kullanım sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p < .05$). Buna göre sosyal medyayı her gün kullananlar, sosyal medyayı daha seyrek kullananlara göre sosyal medyayı daha çok benimsemiştir (“Her Gün” $\bar{x}=3.8494 >$ “Daha Seyrek” $\bar{x}=3.5744$). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin sosyal medyayı kullanım sıklığı değişkenine ilişkin veriler Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Benimseme / Kullanım sıklığı *t* testi

Kullanım Sıklık	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Her Gün	214	3.8494	.40548	-2.927	.004
Daha Seyrek	22	3.5744	.54284		

Sosyal medyayı kullanım sıklığı bakımından araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*katılıyorum*” düzeyinde olduğu görülmektedir. Ancak sosyal medyayı her gün kullanan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile daha seyrek kullanan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu ise sosyal medyayı her gün kullanan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

1.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Medyayı Benimseme Düzeylerinin Sosyal Medyayı Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın benimsenmesine yönelik düzeylerin, katılımcıların sosyal medyayı kullanım sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen ANOVA analizi sonucunda katılımcıların görüşleri sosyal medyayı kullanım sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p < .05$). Bu farklılığın kaynağının belirlenmesi amacıyla yapılan Tukey Çözümlemesi sonucunda ise farklılığın, sosyal medyayı “*1 saatten az kullananlar*” ile “*2-3 saat kullananlar*” arasında olduğu görülmüştür. Buna göre sosyal medyayı “*2-3 saat kullananlar*”, “*1 saatten az kullananlara*” göre sosyal medyayı daha çok benimsemiştir (“121-180 Dakika” $\bar{x}=3.9890 >$ “0-60 Dakika” $\bar{x}=3.7613$). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin sosyal medyayı kullanım süresi değişkenine ilişkin veriler Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Benimseme / Günlük kullanım süresi ANOVA analizi

Kullanım Süresi	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark
0-60dk.	131	3.7613	.40579	3.158	.015	1-3
61-120dk.	47	3.7911	.41968			
121-180dk.	33	3.9890	.41645			
181-240dk.	14	3.9675	.42469			
241-300dk.	11	4.0289	.55680			
Toplam	236	3.8238	.42635			

Tablo 21 incelendiğinde görülür ki; sosyal medyayı kullanım süresi bakımından katılımcı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*katılıyorum*” düzeyindedir. Ancak sosyal medyayı kullanım süresi değişkeni açısından Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri arasından anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık ise “*0-60*” dakika ile “*121-180*” dakika sosyal medyada zaman geçiren Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında oluşmuştur. Bu da sosyal medyada 2 saatten daha fazla zaman geçiren Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerini olumlu yönde geliştirmiştir. Diğer yandan sosyal medya kullanım süresi arttıkça ortalamaların da arttığı görülmektedir. Bu durumun nedeni, uzun süre sosyal medya kullanımının sosyal medya bağımlılığını ortaya çıkarabilmesidir.

2. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanılmasına Yönelik İstatistiksel Analizler

Sosyal medyanın eğitsel kullanımına yönelik istatistiksel analizler başlıklar altında verilmiştir.

2.1. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanılma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin, katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Mann Whitney U Testi sonucunda, katılımcıların görüşleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermiştir ($p=.04<.05$). Buna göre kadınların, erkeklere göre sosyal medyanın öğrenme ve öğretme sürecine daha olumlu etki ettiğini belirttikleri görülmüştür (“Kadın” $\bar{x}=130.87>$ “Erkek” $\bar{x}=111.79$). Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin bilgiler Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyi / Cinsiyet Mann Whitney U testi

Cinsiyet	N	\bar{x}	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	5322,500
Kadın	83	130,87	10862,50	Wilcoxon W	17103,500
Erkek	153	111,79	17103,50	Z	-2,052
Toplam	236			p	,040

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine bakıldığında, kadın öğretmenlerin bulunduğu sıra ortalaması itibari ile sosyal medyanın eğitimde kullanımının öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Kadın Sosyal Bilgiler öğretmen sayısının (83) erkek Sosyal Bilgiler öğretmen sayısına (153) nazaran daha az olması, kadın Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın eğitimde kullanılmasının önemini daha iyi kavradıklarını göstermektedir.

2.2. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanma Düzeylerinin Yaş Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin, katılımcıların yaşlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Kruskal Wallis H Testi sonucunda, katılımcıların düzeyleri yaşlarına göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p=.22>.05$). Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin veriler Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri / Yaş Kruskal Wallis H testi

Yaş	N	\bar{x}	Ki-Kare	5,691
20-25 Yaş	34	143,29	df	4
26-30 Yaş	95	113,77	p	,223
31-35 Yaş	60	116,60		
36-40 Yaş	31	108,37		
41-55 Yaş	16	120,66		
Toplam	236			

Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaş değişkenine göre sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu durumu biraz açmak gerekirse; araştırmaya katılan “Y” kuşak olarak nitelendirilen “20-25”, “26-30” ve “31-35” yaş aralığındaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, “X” kuşak olarak nitelendirilen “36-40” ve “41-55” yaş aralığındaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden sayıca fazla olmasına rağmen anlamlı bir fark yoktur. Bu durum ise, “Y” kuşak Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma yeteneklerini öğrenme ve öğretme süreçlerine yansıtamadıkları gerçeğini ortaya çıkarmıştır.

2.3. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanma Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin, katılımcıların mesleki kıdemlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Kruskal

Wallis H Testi sonucunda; katılımcıların düzeylerinin kıdemlerine göre farklılık göstermediği saptanmıştır ($p=.93>.05$). Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin mesleki kıdem değişkenine ilişkin veriler Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri / Kıdem Kruskal Wallis H testi

Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	Ki-Kare	,448
1-5 Yıl	133	118,93	df	3
6-10 Yıl	54	116,57	p	,930
11-15 Yıl	29	124,52		
16-30 Yıl	20	112,13		
Toplam	236			

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin mesleki kıdem değişkenine baktığımızda, "1-5", "6-10", "11-15" ve "16-30" yıl Sosyal Bilgiler öğretmenliği yapmış öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmadığı anlaşılmıştır. Yaş değişkenindeki durum burada da görülmektedir. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin 133'ü "1-5" yıl, 54'ü "6-10" yıl ve 29'u "11-15" yıllık öğretmenlerdir. Yani bu grup "Y" kuşağı öğretmenleridir. Diğer grup Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin 20'si "16-30" yıllık yani "X" kuşağı öğretmenleridir. Kuşakların teknolojik yeterliliği göz önüne alındığında "Y" kuşağı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin "X" kuşağı öğretmenlerinden daha yeterli olması beklenir. Bu durumda araştırmaya katılan "Y" kuşağı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin teknolojik yeterlilikleri öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanmadıkları söylenebilir.

2.4. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanma Düzeylerinin Branş Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin, katılımcıların branşlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Mann Whitney U Testi sonucunda, katılımcıların görüşleri branşlarına göre farklılık göstermediği anlaşılmıştır ($p=.46>.05$). Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin branş değişkenine ilişkin veriler Tablo 25'de verilmiştir.

Tablo 25. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri / Branş Mann Whitney U testi

Branş	N	\bar{X}	Sıra Top.	Mann-Whitney U	3327,000
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	200	119,87	23973,00	Wilcoxon W	3993,000
Diğer Branşlar	36	110,92	3993,00	Z	-,724
Toplam	236			p	,469

Tablo 25'deki araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin mezun olunan branş değişkenine baktığımızda; Sosyal Bilgiler öğretmenliği mezunu ($\bar{X}=119.87$) ve diğer (Tarih, Coğrafya, Sınıf öğretmenliği, Tarih ve Coğrafya bölümü) branş mezunları ($\bar{X}=110.92$) arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bunun nedeni; sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanımının, mezun olunan branşa göre değişiklik göstermediğidir.

2.5. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanma Düzeylerinin Öğrenim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin, katılımcıların öğrenim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Mann Whitney U Testi sonucunda, katılımcıların görüşleri eğitim durumlarına göre farklılık göstermemiştir ($p=.29>.05$). Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin öğrenim durumu değişkenine ilişkin veriler Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri / Öğrenim durumu Mann Whitney U testi

Öğrenim Durumu	N	\bar{x}	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	2640,000
Lisans	207	120,25	24891,00	Wilcoxon W	3075,000
Lisansüstü	29	106,03	3075,00	Z	-1,050
Toplam	236			p	,294

Araştırmaya katılan lisans mezunu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin öğrenim durumu sıra ortalaması 120.25 iken lisansüstü eğitim görmüş Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sıra ortalamasının 106.03 olduğu görülmektedir. Aralarında fark olmasına rağmen bu fark anlamlı bir fark olarak görülmemiştir. Bu doğrultuda sosyal medya kullanımının öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri düşünüldüğünde, lisansüstü eğitim yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin lisansüstü eğitim deneyim ve becerilerini bu alana aktaramadıklarını veya aktarmaya vakit bulamadıklarını göstermektedir.

2.6. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanma Düzeylerinin Görev Yerleşim Şekli Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin, katılımcıların görev yaptıkları okulun konumuna göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Kruskal Wallis H Testi sonucunda katılımcıların düzeylerinde, görev yaptıkları okulun konumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p=.64>.05$). Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin görev yerleşim şekli değişkenine ilişkin veriler Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri / Görev yerleşim şekli Kruskal Wallis H testi

Yerleşim Şekli	N	\bar{x}	Ki-Kare	1,671
İl Merkezi	78	114,21	df	3
İl Merkezine Bağlı Köy Kasaba	12	99,96	p	,644
İlçe Merkezi	73	121,51		
İlçe Merkezine Bağlı Köy Kasaba	73	123,12		
Toplam	236			

Tablo 27 incelendiğinde araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinde görev yapılan yerleşim şekli değişkenine göre (il merkezinde, il merkezine bağlı köy/kasaba, ilçe merkezi ve ilçe merkezine bağlı köy/kasabada görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Toplumda il merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin daha şanslı olduğu ve teknolojiyi sınıflarında daha iyi kullanabildiği görüşü vardır. Bu duruma; teknoloji kullanımının yaygınlaşması, teknolojiye ulaşımın kolaylaşması gibi nedenler ileri sürülebilir.

2.7. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanma Düzeylerinin Görev Yapılan Bölge Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin, katılımcıların görev yaptıkları bölgeye göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Kruskal Wallis H Testi sonucunda, katılımcıların görüşleri görev yaptıkları bölgeye göre farklılık göstermediği görülmüştür ($p=.67>.05$). Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin görev yapılan bölge değişkenine yönelik veriler Tablo 28'de verilmiştir

Tablo 28. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri / Bölge Kruskal Wallis H testi

Bölgeler	N	\bar{x}	Ki-Kare	4,045
Marmara Bölgesi	59	113,21	df	6
Ege Bölgesi	36	130,28	p	,671
Akdeniz Bölgesi	22	124,43		
İç Anadolu Bölgesi	42	128,40		
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	25	104,74		
Doğu Anadolu Bölgesi	28	115,75		
Karadeniz Bölgesi	24	108,60		
Toplam	236			

Türkiye'nin her bölgesinin aynı ölçüde gelişmişlik düzeyine sahip olduğunu ifade etmek zordur. Bazı bölgelerimiz (Marmara ve Ege Bölgesi) diğer bölgelere nazaran bazı alanlarda (sanayi, ticaret, turizm) daha çok gelişmiştir. Tabi ki bu durum da bahsi geçen bölgede yaşayan insanların sosyo-ekonomik ve kültürel yapısına etki etmektedir. Tablo 28 incelendiğinde; araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin görev yapılan bölge değişkenine baktığımızda farklı bölgelerde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı eğitimde kullanımına yönelik anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Bu durum Türkiye'nin her bölgesinin farklı gelişmişlik düzeyinde olmasına rağmen bu konuda anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Bu durumu ortaya çıkaran faktörler arasında öğretmen, okul müdürü, eğitim politikaları (FATİH Projesi), okul sınıf mevcutları ve teknoloji kullanımının artması gibi faktörler olduğunu söylemek mümkündür.

2.8. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanma Düzeylerinin Sosyal Medya Grubuna Üye Olma Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin, katılımcıların bir sosyal medya grubuna üye olup olmamalarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Mann Whitney U Testi sonucunda, katılımcıların düzeyleri, bir gruba üye olup olmalarına göre farklılık göstermiştir ($p=.04<.05$). Buna göre bir sosyal medya grubuna üye olanlar, olmayanlara göre sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanım düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir ("Evet" $\bar{x}=120.24>$ "Hayır" $\bar{x}=74.50$). Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin sosyal medya grubuna üye olma değişkenine yönelik bilgiler Tablo 29'da verilmiştir.

Tablo 29. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri / Gruba üye olma Mann Whitney U testi

Gruplara Üyelik Durumu	N	\bar{x}	Sıra Top.	Mann-Whitney U	625,500
Evet	227	120,24	27295,50	Wilcoxon W	670,500
Hayır	9	74,50	670,50	Z	-1,972
Toplam	236			p	,049

İnsanın, içinde yer almadığı bir durum hakkında yaptığı yorumlar gerçeği yansıtmaz. Bir insan deneyimlediği bir konu hakkında yorum yaparsa dikkate alınır. Tablo 29 incelendiğinde araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin sosyal medyada bir gruba üye olma değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Yani sosyal medyada "bir gruba üye olan" Sosyal Bilgiler öğretmeninin "bir gruba üye olmayan" Sosyal Bilgiler öğretmenine göre, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedirler. Bu da SMBÖ verilerinde olduğu gibi sosyal medyada "bir gruba üye olan" bir Sosyal Bilgiler öğretmeninin sosyal medya kullanımını daha çok benimsediğini ve bu deneyimlerinden yola çıkarak sosyal medyanın eğitimde kullanımını daha olumlu bulduklarını göstermektedir.

2.9. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanma Düzeylerinin Sosyal Medyayı Kullanım Sıklığı Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin, katılımcıların sosyal medyayı kullanım sıklığına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Mann Whitney U Testi sonucunda, katılımcıların düzeylerinde kullanım sıklığına göre farklılık görülmediği saptanmıştır ($p=.11>.05$). Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin sosyal medyayı kullanım sıklığı değişkenine yönelik bilgiler Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri / Kullanım sıklığı Mann Whitney U testi

Kullanım Sıklığı	N	\bar{X}	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	1875,500
Her Gün	214	120,74	25837,50	Wilcoxon W	2128,500
Daha Seyrek	22	96,75	2128,50	Z	-1,570
Toplam	236			p	,116

Tablo 30 incelendiğinde araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin sosyal medyayı kullanım sıklığı değişkenine göre; sosyal medyayı “her gün” kullanan ile “daha seyrek” kullanan Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Bu durum SMBÖ’deki veriler ile ters düşmektedir. Buradan yola çıkarak; sosyal medyayı “her gün” kullanan benimsenmiş olan Sosyal Bilgiler öğretmenleri, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri; sosyal medyayı “daha seyrek” kullanan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile aynı düzeye sahip olduklarını göstermişlerdir.

2.10. Sosyal Medyanın Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Kullanma Düzeylerinin Sosyal Medyayı Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin, katılımcıların sosyal medyayı kullanım sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için gerçekleştirilen Kruskal Wallis H Testi sonucunda, katılımcıların görüşleri sosyal medyayı kullanım süresine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<.05$). Bu farklılığın kaynağının tespit edilmesi için ise Bonferroni Düzeltmeli Mann Whitney U Testi’nden faydalanılmıştır. Yapılan Bonferroni Düzeltmeli Mann Whitney U Testi sonucunda “sosyal medyayı 2-3 saat kullananlar”, “sosyal medyayı 1 saatten az kullananlara” göre sosyal medyanın öğrenme ve öğretme sürecinde kullanma düzeylerinin daha fazla olduğunu görmektedir ($p<.05$). Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanım düzeylerinin sosyal medyanın günlük kullanım süresi değişkenine yönelik veriler Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri / Günlük kullanım süresi Kruskal Wallis H testi

Kullanım Süresi	N	\bar{X}	Ki-Kare	21,950
0-60dk.	131	103,62	df	4
61-120dk.	47	116,95	p	,000
121-180dk.	33	156,56	Farklar	1-3
181-240dk.	14	141,57	Farka ilişkin p	0,000
241-300dk.	11	158,77		
Total	236			

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin sosyal medyayı kullanım sıklığı değişkenine göre incelendiğinde sonuç, sosyal medyada geçirilen zamana göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bu farklılık da sosyal medyayı “0-60” dakika kullanan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile “121-180” dakika kullanan Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında olmuştur. Bu durum sosyal medyada günde 2 saatten fazla zaman geçiren Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Yani sosyal medyayı daha çok kullanan Sosyal Bilgiler öğretmenleri günde bir saatten az kullananlara nazaran sosyal medyanın eğitim süreçlerinde

kullanımını ve bunun faydasını daha iyi kavramışlardır. Araştırma kapsamında katılımcılara uygulanan SMBÖ ve SMÖÖSEÖ'nün çeşitli değişkenler açısından kıyaslaması yapılmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SMBÖ'den elde edilen sonuçlar şöyledir:

1. Araştırmanın bu bölümünde sosyal bilgiler öğretmenlerine SMBÖ uygulanmış ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen veriler ile yapılan istatistiksel analizler sonucunda; sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*katılıyorum*” düzeyinde olduğu görülmüştür.
2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*cinsiyet*” değişkenine göre incelendiğinde; kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmenleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*yaş*” değişkenine göre incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri “20-25”, “26-30”, “31-35”, “36-40” ve “41-55” yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
4. Sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*mesleki kıdem*” değişkenine göre incelendiğinde “1-5”, “6-10”, “11-15” ve “16-30” yıl mesleki kıdeme sahip sosyal bilgiler öğretmenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.
5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*mezun olunan branş*” değişkenine göre incelendiğinde; sosyal bilgiler, tarih, coğrafya, sınıf öğretmenliği, tarih ve coğrafya branşları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
6. Katılımcıların sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*öğrenim durumu*” değişkenine göre incelendiğinde; lisans ve lisansüstü eğitimi alan sosyal bilgiler öğretmenleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.
7. Sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*görev yapılan yerleşim şekli*” değişkenine göre incelendiğinde; il merkezi, il merkezine bağlı köy/kasaba ilçe merkezi ve ilçe merkezine bağlı köy/kasabada görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri arasından anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
8. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*görev yapılan bölge*” değişkenine göre incelendiğinde görev yapılan bölgeler arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
9. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeylerinde “*sosyal medyada bir gruba üye olma*” değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık; sosyal medyada bir gruba üye olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin benimseme düzeyleri “*katılıyorum*” düzeyinde iken, sosyal medyada bir gruba üye olmayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin benimseme düzeyi “*kararsızım*” düzeyinde olduğunun saptanmasıdır.
10. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*sosyal medyayı kullanım sıklığı*” değişkenine göre incelendiğinde; sosyal medyayı “*her gün*” kullanan sosyal bilgiler öğretmenleri, sosyal medyayı “*daha seyrek*” kullananlara göre sosyal medyayı daha çok benimsemişlerdir.
11. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyayı benimseme düzeyleri “*sosyal medyayı kullanım süresi*” değişkenine göre incelendiğinde; anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın; sosyal medyayı “1 saatten az” kullananlar ile “2-3 saat” kullananlar arasında olduğu görülmüştür. Bu bağlamda; sosyal medyayı “2-3 saat” kullanan sosyal bilgiler öğretmenleri “1 saatten az” kullanan sosyal bilgiler öğretmenlerine nazaran sosyal medyayı daha fazla benimsemektedir.

Araştırmadan elde edilen veriler ile yapılan istatistiksel analizler sonucunda sosyal medyayı benimseme düzeylerinin cinsiyetlerine, branşlarına ve öğrenim durumlarına göre farklılık göstermediği görülmüştür. Buna karşılık kullanım sıklığına ve gruba üye olup olmamaya göre ise anlamlı bir farklılık söz konusudur. Buna göre sosyal medyayı her gün kullanan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı benimseme düzeyi, sosyal medyayı daha seyrek kullananlara göre daha yüksektir. Yine sosyal medyada bir gruba üye olanların sosyal medyayı benimseme düzeyi, sosyal medyada bir gruba üye olmayanlara göre daha yüksektir. Yalçınalp ve Türkoğlu'nun (2017) yaptıkları araştırma; Türkiye'deki

Facebook kullanıcılarının en fazla 20-29 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu oranı 30-39 yaş aralığındaki kullanıcılar takip etmektedir. Yaş dağılımlarına bakıldığında, özellikle yetişkin ve genç gruplarında erkek kullanıcıların kadın kullanıcılara oranla Facebook sosyal ağını daha fazla kullandıkları gibi sonuçlar bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Sezer ve Sert'e (2013, s.157) göre öğretim üye ve elemanlarının büyük bir çoğunluğunun sosyal medya kullanıcısı olduğu, ayrıca hem eğitim öğretim faaliyetlerini hem de kendi akademik çalışmalarını yürütürken geleneksel araçların yanı sıra sosyal medya araçlarından da etkin bir şekilde yararlandıkları görülmektedir. Katılımda bulunan öğretim üye ve elemanlarının yüzde 90.7'sinin sosyal medya kullanıcısı olduğu ve bu katılımcıların yüzde 70'inin de sosyal medyayı her gün kullandıklarını ortaya koymuşlardır. Aynı araştırmaya katılanlardan 102'si (%73.9) her gün, 26'sı (%18.8) iki üç günde bir kez, 6'sı (%4.3) haftada bir kez, 2'si (%1.4) iki üç haftada bir kez, 1'i (%0.7) ayda bir kez ve diğer 1'i (%0.7) iki üç ayda bir kez sosyal medya araçlarını kullandıklarını belirtmiştir. Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir'in (2013, s.31) yaptıkları araştırma sonucunda, katılımcıların sosyal medyayı kullanım düzeyleri yüzde 97.6 olarak belirlenmiş ve katılımcıların en çok kullandıkları sosyal paylaşım ağının Facebook sonrasında Twitter ve diğerlerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Otrar ve Argın'ın (2014; s.9) öğrenciler ile yaptığı araştırmaya göre; öğrencilerin sosyal medya ağlarını kullanma sıklığına bakıldığında ise %56.7'sinin her gün en az bir kere veya daha fazla bu ağlara bağlandıkları görülmektedir. Morkoç ve Erdönmez'in (2015; s.345) yaptığı araştırmaya göre; öğrencilerin %79'u sosyal medyayı her gün kullandıklarını ifade etmişlerdir. Sosyal medya kullanım sıklıkları ve bir sosyal medyaya üye olup/olmama durumuna göre incelenen araştırmalar bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

Yapılan analizler sonucunda sosyal medyayı benimseme düzeylerinin, katılımcıların yaşlarına, görev yaptıkları bölgeye, okulun konumuna, mesleki kıdemlerine göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir. Buna karşılık sosyal medyayı benimseme düzeyi, katılımcıların sosyal medyayı kullanım sürelerine göre farklılık göstermektedir. Buna göre sosyal medyayı 2-3 saat kullananların sosyal medyayı benimseme düzeyleri, 1 saatten az kullananlara göre daha yüksektir. Bilen, Ercan ve Gülmez (2014, s.115) yaptıkları araştırmada; öğrencilerin sosyal paylaşım sitelerini yoğun olarak kullandıklarını, Facebook'u genelde günde 1-3 saat arasında kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu araştırmanın bulguları ile paralellik gösteren diğer araştırmalarda; öğrencilerin sosyal paylaşım sitelerini yoğun olarak kullandıklarını, sosyal medyayı genelde günde 1-3 saat arasında kullandıklarını belirtmiştir (Deniz, 2012; Tutgun, Deniz ve Moon, 2011; Köroğlu ve Ünal, 2013; Kaya, 2011).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SMÖÖSEÖ'den elde edilen sonuçlar şöyledir:

1. Araştırmanın bu bölümünün amacı; sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin ne olduğunu öğrenmektir. Yapılan analizler sonucunda; sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri "katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmüştür.
2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanım düzeyleri "cinsiyet" değişkenine göre incelendiğinde; kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık ise kadın sosyal bilgiler öğretmenlerin, erkek sosyal bilgiler öğretmenlerine nazaran sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerine daha olumlu etki ettiğini belirtmeleridir.
3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri "yaş" değişkeni incelendiğinde yapılan analizler sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerine etkisinin "20-25", "26-30", "31-35", "36-40" ve "41-55" yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.
4. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri "mesleki kıdem" değişkenine göre incelendiğinde "1-5", "6-10", "11-15" ve "16-30" yıl mesleki kıdeme sahip sosyal bilgiler öğretmenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.
5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri "mezun olunan branş" değişkenine göre incelendiğinde; sosyal bilgiler, tarih, coğrafya, sınıf öğretmenliği, tarih ve coğrafya branşları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

6. Katılımcıların, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri “*öğrenim durumu*” değişkenine göre incelendiğinde; lisans ve lisansüstü eğitimi alan sosyal bilgiler öğretmenleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.
7. Sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri “*görev yapılan yerleşim şekli*” değişkenine göre incelendiğinde; il merkezi, il merkezine bağlı köy/kasaba ilçe merkezi ve ilçe merkezine bağlı köy/kasabada görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri arasından anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
8. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri “*görev yapılan bölge*” değişkenine göre incelendiğinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
9. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri “*sosyal medyada bir gruba üye olma*” değişkenine göre incelendiğinde; SMBÖ’den elde edilen sonuçlar ile paralellik göstererek anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık; sosyal medyada bir gruba üye olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin bir gruba üye olmayan sosyal bilgiler öğretmenine göre sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir.
10. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeyleri “*sosyal medyayı kullanım sıklığı*” değişkenine göre incelenmiş ve SMBÖ’nden elde edilen sonuçlardan farklı olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.
11. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin “*sosyal medyayı kullanım süresi*” değişkenine göre incelendiğinde; SMBÖ’den elde edilen sonuçlar ile paralellik göstererek anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık; sosyal medyayı “*1 saatten az*” kullananlar ile “*2-3 saat*” kullananlar arasında olduğu görülmüştür. Bu bağlamda; sosyal medyayı “*2-3 saat*” kullanan sosyal bilgiler öğretmenleri “*1 saatten az*” kullanan sosyal bilgiler öğretmenlerine nazaran sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin; branşlarına, öğrenim durumlarına ve kullanım sıklığına göre farklılık göstermediği görülmüştür. Buna karşılık cinsiyetlerine ve bir sosyal medya grubuna üye olup olmamalarına ise farklılık gösterdiği görülmüştür. Buna göre kadınların, erkeklere göre sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanma düzeylerinin daha fazla olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgu, alan yazındaki çeşitli araştırmaların bulguları ile paralellik göstermektedir (Özgür, 2013; Akyazı ve Ünal, 2013; Sezgin, Erol, Dulkadir ve Karakaş, 2011; Mazman ve Usluel, 2011). Bunun yanında, bir sosyal medya grubuna üye olanlar, olmayanlara göre sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerine etkisinin daha olumlu olduğunu düşünmektedir. Günümüz öğrenenleri teknolojiyi kullanarak eğitim görmek istemektedirler. Yapılan çalışmalar (Gülbahar, Kalelioğlu ve Mardan, 2010; Moloney, 2007; McLoughlin ve Lee, 2007; Grosbeck ve Hotescu, 2008; Kroski, 2008; Reinhart, Ebner ve Costa, 2009; Aspden ve Thorpe, 2009; Wright, 2010; Schmucki ve Meel, 2010; McCool, 2011; Junco, Heiberger ve Loken, 2011; Johnson, 2011; Mislán ve Elavsky, 2011; Leaver, 2011) Twitter’ın eğitim süreçlerinde kullanıldığını göstermektedir.

Wang, Lin, Yu ve Wu (2013); eğitici yöntemlerde Facebook kullanımının öğrencilerin daha iyi notlar almasına, sınıfta daha etkin olmasına ve üniversite öğrenme deneyiminde daha fazla ilgilenmesine yardımcı olduğunu ortaya koymuştur. Bundan dolayı, Facebook’un daha aktif ve katılımcı rolünün kabul edilmesini, eğitimsel bir iletişim ve etkileşim aracı olarak kullanılabilirliğini ortaya koymuştur. Öztürk ve Tetik (2015) yaptıkları araştırmanın sonucunda; yüz yüze eğitimin sosyal ağ destekli eğitim etkinlikleri ile desteklenmesinin öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığını ifade etmişlerdir. Tanrıverdi ve Sağır (2014) ise; lise öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarının ve sosyal ağları benimseme düzeylerinin öğrenci başarıları üzerinde anlamlı etkilerinin olduğu belirlemişlerdir. Bekdemir ve Tağrikulu da (2018) sosyal medya kullanımının öğrenciler üzerinde önemli etkiler ortaya çıkardığını ifade etmişlerdir. Sarsar, Başbay ve Başbay’ın (2015) yaptıkları araştırma bulgularına göre; ders etkinlikleri için Facebook kullanımının öğrenenlerin tamamı tarafından olumlu olarak değerlendirildiği; Blogger kullanımının ise öğrenenlerin yarısı tarafından olumlu bulunduğu görülmüştür. Özen, Çam, Can ve Dönmez; (2018) özellikle günlük olarak sosyal medyada harcanan zamanla sosyal medyanın eğitim boyutu hakkındaki algılar arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ifade etmişlerdir. Sosyal medyanın eğitsel

amaçlar için kullanımına yönelik benzer başka araştırmalarda bulunmaktadır (Ekici ve Kıyıcı, 2012; Deniz, 2012; Genç, 2010; Keleş ve Demirel, 2011; Mazman, 2009; Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011; Chen ve Bryer, 2012; Kert ve Kert, 2010; Kindi ve Alhashmi, 2012; İşman ve Hamutoğlu, 2013; Kuzu, 2014).

Sezer ve Sert (2013; s.153) yaptıkları araştırmada katılımcıların 116'sı (%84,0) eğitim, öğretim ve akademik faaliyetlerde sosyal medya araçlarından yararlandıklarını belirtirken 22'si (%15,9) "hayır" seçeneğini işaretlemiştir. Özmen'in (2012; s.203) gerçekleştirdiği uygulamalar sonucunda; uzaktan eğitim uygulamaları sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamaları ve yüz yüze öğrenme ortamının öğrencilerin akademik başarısı üzerinde olumlu etkilerinin bulunduğu ancak özellikle sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci başarısı üzerinde uzaktan eğitim uygulamalarına göre daha etkili olduğu sonucuna varmıştır.

Gülbahar, Kalelioğlu ve Mardan (2010) eğitim ortamlarında Flickr'ın öğrenciler ve öğretmenler için çeşitli biçimde kullanılabileceğini ifade etmişlerdir. Araştırmamızın sonuçları da birçok yönüyle bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bunların aksine Rouis, Limayem ve Sangari (2011), yaptıkları araştırmada Facebook kullanımının negatif bağdaştırıcı etkilerini ve bilişsel hazmetmeyi öne sürerken, öğrencilerin akademik performansında bir azalma meydana geldiği sonucuna ulaşmışlardır. Bilen, Ercan ve Gülmaz (2014; s.121); Facebook'u akademik çalışmalarına destek olması için kullanan öğrenci sayısının düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Deniz (2012; s.188) de benzer sonuca ulaşmış, ayrıca Facebook'u sınıf arkadaşlarıyla ödev ve proje çalışmalarını paylaşma amacıyla kullanan öğrenci sayısının da düşük olduğunu ifade etmiştir. Diğer yandan Baran ve Ata (2013; s.205) yaptıkları araştırmada; cinsiyet değişkenine göre erkeklerin web 2,0 teknolojilerini kullanma sıklıkları ve beceri düzeylerinin bayanlara göre anlamlı derecede yüksek çıktığını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların, sosyal medyanın öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanıma düzeylerinin yaşlarına, görev yaptıkları bölgeye, okulun konumuna ve mesleki kıdeme göre farklılık göstermediği görülmüştür. Buna karşılık sosyal medyayı kullanım süresine göre ise farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Sosyal medyayı "2-3 saat kullananlar", "sosyal medyayı 1 saatten az kullananlara" göre sosyal medyanın öğrenme ve öğretme sürecine etkisini daha olumlu olarak görmektedir. Katılımcılar sosyal ağları çoğunlukla günde 1 saatten az (%42.5) ve 1-3 saat arası (%40.7) kullanmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular önceki araştırmalarla tutarlılık göstermektedir. (Tutgun, Deniz ve Moon, 2011). Somyürek ve Gün'ün öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmaya göre; sosyal ağların öğretmen adayları tarafından yaygın olarak kullanıldığını ve öğretmen adaylarının yaklaşık beşte birinin sosyal ağ kullanım sürelerinin haftada 15-17 saat arasında olduğunu ortaya koymuştur. Buna ek olarak, erkek öğretmen adaylarının sosyal ağları kullanmak için daha az zaman harcadıkları belirlenmiştir. Çemrek, Baykuş ve Özaydın (2014; s.74) yaptıkları araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal medyada geçirilen zamanı değerlendirildiğinde en fazla 1-3 saat arası zaman geçirdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir'in (2013; s.31) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları başka bir araştırmaya göre; katılımcıların hemen her gün sosyal ağları kullanmaları sonucuna bağlı olarak günde ortalama 1-3 saat arasında bu sosyal ağlarda zaman harcadıkları görülmektedir. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 2013 yılında yaptığı "Gençlik ve Sosyal Medya" araştırmasına göre; her üç gençten birisi sosyal medyada en az üç saat geçirmektedir (Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporu, 2013). Yapılan bu araştırmalardan yola çıkılarak öğrencilerin, öğretmenlerden daha çok sosyal medyada zaman geçirdikleri söylenebilir. Araştırmaya katılanların 69'u (%50) sosyal medya araçlarını 1 saat ve altında, 56'sı (%40.5) 2-3 saat aralığında, 7'si (%5.07) 4-5 saat aralığında, 4'ü (%2.8) 6-7 saat aralığında ve 2'si (%1.4) 8 saat ve üzerinde kullandıklarını belirtmiştir.

Elde edilen bulgular dikkate alındığında birtakım öneriler sunulabilir. Bu öneriler:

Kurumlara Yönelik Öneriler

1. Millî Eğitim Bakanlığı, 1 Temmuz 2015'te Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği değişikliğinde, okullarda sosyal medya kullanımını yasaklayan kararını gözden geçirmelidir. Bu karar 17 Temmuz 2017'de yayımlanan yeni 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan "Dijital Yetkinlik" becerisi ile MEB'in kendi aldığı kararlarıyla çelişir görünmektedir.

2. MEB yayımladığı yeni 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan "*Dijital Yetkinlik*" becerisine ek olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim süreçlerinde çeşitli web 2,0 araçlarının kullanılmasını desteklemelidir.
3. Sadece 5. sınıf öğretim programı değil, diğer öğretim programlarına da "*Dijital Yetkinlik*" becerisi yoğunlaştırılarak eklenebilir.
4. Öğretmen ve öğrenenlerin sosyal ağlarda bireysel ve grup çalışması yapmalarına yönelik ders dışı proje uygulamaları için gerekli yasal altyapı oluşturulmalıdır. Örneğin; bahsedilen çalışmalarda ebeveynlerin yazılı izinleri alınması şartı koşulabilir.
5. Millî Eğitim Bakanlığı, eğitim-öğretim kurumlarında sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımı için gerekli altyapıyı oluşturmalıdır. Bunun için internete erişim sınırlamasını azaltabilir.
6. Dijital çağda dijital yerli öğrenenleri yetiştirmek için Millî Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) işbirliği yaparak üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştiren programlarda sosyal medyanın eğitimde kullanımı ve dijital okuryazarlık vb. konuları içeren dersler konularak, 21. yüzyıl becerilerine sahip öğretmenler yetiştirilebilir. Bunun için hali hazırda eğitim fakültelerinde okutulan "*Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*" dersi güncellenebilir.
7. 21. yüzyıl öğretmen eğitiminde "*Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanımı*" ile ilgili dersler, seminerler ve kurslar verilebilir.
8. Yine öğretmen eğitiminde "*Dijital Okuryazarlık*", "*Bilgi Okuryazarlığı*" ve "*Yeni Medya Okuryazarlığı*" vb. becerilerin kazandırılacağı öğretim programı hazırlanabilir. Bu konuda Millî Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu'na görev düşmektedir.
9. Millî Eğitim Bakanlığı, dijital araçların eğitim süreçleri ile bütünleşmesi konusunda ulusal veya uluslararası bir program geliştirerek fiziki şartların uygun olmadığı bölgelerdeki dezavantajlı öğrenciler de bu program içine alınarak uluslararası değerlendirme sınavlarında (PISA, TIMSS vb.) Türkiye'de öğrenim gören öğrencilerin ortalama puanları yükseltilebilir. Bunun için öğretmenler veya akademisyenler proje dâhilinde TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) vb. kurumlara başvurabilir.
10. Yine Millî Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu, akademik açıdan kendilerini geliştirmeleri için öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin "*Eğitimde Sosyal Ağların Kullanımı*" ile ilgili bilimsel etkinliklere katılmalarını sağlayabilir. Bu durum için Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü bünyesinde bilimsel etkinlikler takip edilerek İl Millî Eğitim Müdürlükleri'ne istekli öğretmenlerin katılımı ve gerekli izinlerin verilmesi hakkında yazıların gönderilmesi vb. görevleri olan bir birim oluşturulabilir.
11. Gerçekleştirilen bu bilimsel etkinlikler ile öğretmenlerin eğitimde sosyal ağların kullanımına yönelik yönlendirmeler sayesinde yapılandırmacı öğretim kuramları ve teknoloji kullanımı ile bütünleşmesini sağlayabilir.
12. Başta MEB olmak üzere eğitim ile ilgili sivil toplum kuruluşları, sosyal medyanın eğitim kurumlarında kötü amaçlı veya gereksiz kullanılmasını önleyecek çeşitli tedbirler (bröşür, animasyon, uzman seminerleri, aile seminerleri vb.) alabilir.
13. Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye'deki bölgeler arası, yerleşim yerleri arsası ve hatta eğitim kurumları arası teknoloji alt yapı farklılıklarını giderecek hazırlıklar yapmalıdır.
14. Öğretmen yetiştiren kurumlar, teknolojiyi eğitim süreçleri ile bütünleştirme konusunda alanında uzman eğitimciler yetirilmesi için ilgili bölüm veya programlar açabilir.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Öncelikle öğretmenler günümüz dijital dünyasında dijital öğrencilerin öğrenme işlemini nasıl gerçekleştirdiğini kavraması gereklidir. Bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde bu konuda birçok kaynak ve bilgi yayınlanmaktadır. Birçok dijital kaynaktan dijital öğrenme uygulamaları mevcuttur. Ayrıca bu konu ile ilgili birçok bilimsel etkinlik yapılmaktadır. MEB'in Eğitimde FATİH Projesi Eğitim Teknolojileri Zirvesi bu etkinliklere örnek olarak gösterilebilir.

2. Bahsedilen kaynakları incelenerek veya bilimsel etkinliklere katılım gösterilerek, öğretmenler dijital yerli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için dijital becerilerini geliştirebilir.
3. Öğretmen ve öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmek için teknoloji ile ilgili olan bilimsel ve akademik etkinliklere katılmalı hatta teknolojinin eğitimde kullanılması ile ilgili lisansüstü programlara başvurmalıdırlar. Son yıllarda Türkiye’de yaygınlaşan “Eğitim Teknolojileri” lisansüstü programı vb. programlar olabilir.
4. Öğretmenler okulda iletişimi (öğretmen-öğretmen, öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli vb.) ve dayanışmayı sağlamak için sosyal ağlardan yararlanarak bir okul kültürü oluşturabilirler. Bu durumu oluşturabilecek birçok mobil ve web uygulaması bulunmaktadır. Örneğin; Google Classroom, Class Dojo vb.
5. Öğretmenler, öğrencilerin derslerinde daha aktif olmalarını sağlamak için sosyal medyayı eğitimde kullanmalıdırlar. *Edmodo*, *Beyazpano* ve *Class Dojo* gibi uygulamalar öğrencileri eğitim süreçlerinde daha aktif hale getirebilirler.
6. Sosyal medya araçlarını eğitim süreçlerinde kullanan öğretmenlerin bu konuda bilinçli olmaları ve sorumluluk duygusu içinde olmaları gereklidir. Facebook veya Twitter’ı eğitim süreçlerinde kullanan bir öğretmen paylaşımlarına dikkat etmeli ve aynı şekilde öğrencilerinin paylaşımlarını takip edebilmelidir.
7. Öğretmenler kendi aralarında sosyal medya grupları oluşturarak mesleki gelişim konusunda etkileşimde bulunabilirler. Bu duruma en güzel örnek; bu araştırmanın da çalışma grubunu oluşturan “Türkiye Sosyal Bilgiler Zümresi” Facebook grubudur.
8. Öğretmenlerin sosyal ağları özellikle eğitim amaçlı kullanımı konusunda okul yöneticileri ve aileler tarafından desteklenmesi için çalışmalar yürütülmelidir. MEB’e bağlı devlet okullarında görev yapan okul müdürleri bu konuda daha girişimci olabilir. Öğretmenleri sosyal medyanın eğitim süreçlerinde kullanımı konusunda cesaretlendirmelidir. Sosyal medyanın eğitimde kullanılması ile ilgili projeler hazırlanarak veli toplantılarında öğretmenler ile birlikte bu projelerin hazırlanış, uygulanış ve beklenen kazanımları ayrıntılı bir şekilde ebeveynler ile paylaşılabilir.
9. Sosyal medya ve dijital araçların sınıflarda uygulanması konusunda yine sosyal medyada çeşitli gruplar ve topluluklar bulunmaktadır. Öğretmenler bu topluluklara üye olarak mesleki açıdan kendilerini geliştirebilirler.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışma sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılmıştır. Farklı branşlardan öğretmenler ile de yapılması tavsiye edilir. Yapılan bu çalışmalarda branşlar arası karşılaştırmalar da yapılabilir.
2. Sosyal medyanın eğitim ortamlarında daha verimli kullanılması için detaylı araştırmalar yapılmalıdır. Örneğin; Sarsar, Başbay ve Başbay, 2015; Ekici ve Kıyıcı, 2012; Genç, 2010 vb.
3. Türkiye’deki kuşak yapısına ilişkin ayrıntılı bir toplumsal çalışma yapılabilir.
4. Sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören farklı sınıf düzeyindeki öğretmen adayları üzerinde sosyal medyanın eğitimde kullanılması ve bu konudaki tutum, becerilerine ilişkin araştırmalar yapılabilir.
5. Eğitim fakültelerinde görev yapan akademisyenlerin 21. yüzyıl öğretmenlerini yetiştirmede öğretmen adaylarına 21. yüzyıl becerileri kazandırma düzeyine ilişkin araştırmalar yapılabilir.
6. Yine eğitim fakültelerinde görev yapan akademisyenlerin, teknoloji okuryazarlığı düzeyleri ve dijital araçların eğitim süreçlerinde kullanılmasına yönelik tutum ve düşünceleri üzerine araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Akkoyunlu, B. ve Kurbanoglu, S. (2003). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve bilgisayar öz-yeterlik algıları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (24), 1-10. 11.08.2017 tarihinde <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/200324BUKET%20AKKOYUNLU.pdf> adresinden alınmıştır.

- Altunay, M. (2010). Gündelik yaşam ve sosyal paylaşım ağları: Twitter ya da “Pıt Pıt Net”. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (12), 31-56. 13.08.2017 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/gsuilet/article/view/5000004801/0> adresinden alınmıştır.
- Baran, B. ve Ata, F. (2013). Üniversite öğrencilerinin web 2.0 teknolojileri kullanma durumları, beceri düzeyleri ve eğitsel olarak faydalanma durumları. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 192-208. 21.08.2017 tarihinde <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/1937> adresinden alınmıştır.
- Bekdemir, Ü. ve Tağrikulu, P. (2018). Sosyal medya kullanımının üniversite öğrencileri üzerindeki akademik ve sosyal etkileri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 316-348. 19.05.2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/buefad/issue/35713/343249> adresinden alınmıştır.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (7. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bilen, K., Ercan, O. ve Gülmez, T. (2014). Sosyal ağların kullanım amacı ve benimseme süreci: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 115-123. 23.08.2017 tarihinde <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/11.bilen.pdf> adresinden alınmıştır.
- Çemrek, F., Baykuş, H. ve Özaydın, Ö. (2014). Sosyal medya kullanım ve davranışlarının kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bağlamında incelenmesi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi örneği. *Alpha numeric Journal*, 2(2), 61-76. 17.07.2016 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/alphanumeric/issue/1678/20763> adresinden alınmıştır.
- Erdemir, N., Bakırcı, H. ve Eydurhan, E. (2009). Öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme özgüvenlerinin tespiti. *Türk Fen Eğitimi Dergisi* (3), 99-108. 24.07.2015 tarihinde <http://www.tused.org/internet/tused/archive/v6/i3/text/tusedv6i3s9.pdf> adresinden alınmıştır.
- Framework for 21st Century Skills. (2016). Framework for 21st Century Learning. 05.10.2017 tarihinde http://www.p21.org/storage/documents/docs/P21_framework_0816.pdf adresinden alınmıştır.
- Genç, Z. (2010). Web 2.0 Yeniliklerinin eğitimde kullanımı: Bir Facebook eğitim uygulama örneği. Akademik Bilişim 10 - XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 237-242. Muğla. 15.08.2015 tarihinde http://ab.org.tr/ab10/kitap/genç_AB10.pdf adresinden alınmıştır.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2013). Gençlik ve sosyal medya araştırma raporu. Ankara: Gençlik ve Spor Bakanlığı. 14.08.2017 tarihinde <http://www.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/3816/genclik-ve-spor-bakanligi-turkiyenin-en-kapsamli-sosyal-medya-arastirmasini-yapti.aspx> adresinden alınmıştır.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, R. (2010). Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı. inet-tr 2010 Türkiye'de İnternet Konferansı. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi. 05.07.2016 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/228549730_Sosyal_Aglarin_Egitim_Amacli_Kullanimi adresinden alınmıştır.
- Karakaya, İ. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. Tanrıoğen, A. içinde *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 57-83. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2006). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Mazman, S. (2009). Sosyal ağların benimsenme süreci ve eğitsel bağlamda kullanımı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilmiştir. (Tez No: 244959).
- Menzi, N., Çalışkan, E. ve Çetin, O. (2012). Öğretmen adaylarının teknoloji yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(1), 1-18. 25.04.2017 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ajesi/article/view/5000109995> adresinden alınmıştır.
- Morkoç, D. ve Erdönmez, C. (2015). Web 2.0 uygulamalarının eğitim süreçlerine etkisi: Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 5(3), 335-346. 21.08.2016 tarihinde <http://oaji.net/articles/2016/593-1453735335.pdf> adresinden alınmıştır.
- Onyebuchi, E. (2009). Makingsense of web 2.0 Technology: Do europeanstudentsusethe socialmediaapplicationsforeducationalgoals. Master'sThesis in Communication Studies, Twente. 11.02.2013 tarihinde http://essay.utwente.nl/59499/1/scriptie_E_Eze.pdf adresinden alınmıştır.
- Otrar, M. ve Arğın, F. (2014). Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının kullanım alışkanlıkları bağlamında incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-13. 05.12.2015 tarihinde <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/01.otrar.pdf> adresinden alınmıştır.
- Özcan, M. (2011). Bilgi çağında öğretmen eğitimi, nitelikleri ve gücü: Bir reform önerisi. Ankara: Önka Kağıt Ürünleri Matbaa Sanayi Ltd.Şti.

- Özel, E. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine yönelik tutum ve davranışları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(31), 129-144. 05.12.2016 tarihinde <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunidcd/article/view/5000013854/5000014084> adresinden alınmıştır.
- Özen, Ü., Çam, H., Can, D. ve Dönmez, Ö. (2018). Uzaktan yükseköğretim öğrencilerinin sosyal medyanın eğitim boyutu konusundaki algıları ve eğitim amaçlı sosyal medya kullanımlarının belirlenmesi. *The Journal of International Scientific Researches*, 3(1), 64-72. 21.06.2017 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/454222> adresinden alınmıştır.
- Özmen, B. (2012). Sosyal Ağ Destekli Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Öğrenci Başarısı ve Görüşlerine Etkisi. Elazığ. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilmiştir. (Tez No: 175903).
- Öztürk, Ö, K. Ve Tetik, E. (2015). Sosyal ağ destekli bilişim teknolojileri eğitiminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 10(3), 151-168. 19.05.2018 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/nwsaedu/article/view/5000107576> adresinden alınmıştır.
- Pollara, P. ve Zhu, J. (2011). Social networking and education: Using Facebook as an edu social space. Society for Information Technology & Teacher Education International Conference, (s. 3330-3338). 15.09.2015 tarihinde http://www.academia.edu/394232/Social_Networking_and_Education_Using_Facebook_as_an_Educational_Space adresinden alınmıştır.
- Rouis, S., Limayem, M. ve Sangari, E. (2011). Impact of Facebook usage on students' academic achievement: role of self-regulation and trust. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 9(3), 961-994. 02.09.2015 tarihinde <https://eric.ed.gov/?id=EJ960123> adresinden alınmıştır.
- Ryan, D. (2014). *Dijital pazarlama*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sarsar, F., Başbay, M. ve Başbay, A. (2015). Öğrenme-öğretme sürecinde sosyal medya kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 418-431.
- Sezer, N. ve Sert, N. (2013). Öğretim üye ve elemanlarının sosyal medya kullanımı. Yeni Medya Çalışmaları I. Ulusal Kongresi, 143-160. 13.03.2015 tarihinde https://ekitap.alternatifbilisim.org/yeni_medya_calismalari-1_kongre_kitabi.html adresinden alınmıştır.
- Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z. ve Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. *Journal of Selcuk Communication*, 7(4), 23-32. 11.09.2016 tarihinde <http://josc.selcuk.edu.tr/article/view/1075000023> adresinden alınmıştır.
- Somyürek, S. ve Gün, E., T. (2017). Öğretmen adaylarının sosyal ağları kullanma durumları ile cinsiyet ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 705-724. 19.05.2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/uefad/issue/33142/369236> adresinden alınmıştır.
- Tanrıverdi, H. Ve Sağır, S. (2014). Lise öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarının ve sosyal ağları benimseme düzeylerinin öğrenci başarısına etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 775-822. 19.05.2018 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/adyusbd/article/view/5000071173> adresinden alınmıştır.
- Tedmem. (2015). Günah keçisi teknoloji mi? 11.06.2017 tarihinde <https://tedmem.org/mem-notlari/degerlendirme/gunah-kecisi-teknoloji-mi> adresinden alınmıştır.
- Tutgun, A., Deniz, L. & Moon, M. (2011). A comparative study of problematic internet use and loneliness among Turkish and Korean prospective teachers. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(4), p.14-30. 15.06.2017 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ946606.pdf> adresinden alınmıştır.
- Wang, J., Lin, C., Yu, W. ve Wu, E. (2013). Meaningful engagement in Facebook learning environments: merging social and academic lives. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 14(1), 302-322. 14.07.2015 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tojde/article/view/5000102197/0> adresinden alınmıştır.
- Yalçınalp, S ve Türkoğlu, H. (2017). Öğretmen adaylarının Facebook'un öğrenme yönetim sistemi olarak kullanımına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 213, 15-35. 19.05.2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/441207> adresinden alınmıştır.
- Yiğit, E. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknoloji Okuryazarlığı Düzeylerinin ve Teknoloji ile Bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Görüşlerin Belirlenmesi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilmiştir. (Tez No: 298642).